

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 444/2014-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. novembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa o sťažnosti E. B., zastúpenej advokátom JUDr. D. K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 8/2009 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 Ro 649/2008), za účasti Okresného súdu Piešťany, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo E. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 8/2009 **p o r u š e n é b o l o .**

2. E. B. **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Piešťany **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Piešťany je povinný E. B. uhradiť trovy konania v sume 417,98 € (slovom štyristosedemnáť eur a deväťdesiatosem centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. D. K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júna 2013 doručená sťažnosť E. B. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 8/2009 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 Ro 649/2008).

Zo sťažnosti, z jej príloh, ako aj zo súdneho spisu vzťahujúceho sa na danú vec vyplýva, že Mgr. Ing. M. O., správca konkurznej podstaty úpadcu K., s. r. o., v konkurze, S., sa návrhom na začatie konania (návrhom na vydanie platobného rozkazu) doručeným okresnému súdu 24. novembra 2008 (ďalej len „žaloba“) domáhal proti sťažovateľke zaplatenie sumy 1 436 Sk (47,67 €) z titulu zmluvnej pokuty. Žaloba bola okresným súdom pôvodne zaevidovaná pod sp. zn. 5 Ro 649/2008.

Napriek tomu, že v právnej veci sťažovateľky konanie vedené od 4. januára 2009 už pod sp. zn. 8 C 8/2009 bolo začaté ešte 24. novembra 2008, vec do dňa podania tejto sťažnosti nebola právoplatne skončená.

Právny zástupca sťažovateľky porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov odôvodňuje okrem iného takto:

«... V celom, zatiaľ vyše 4 ročnom konaní o zaplatenie bolo porušovateľom vytýčené na deň 25. 10. 2010 len jedno pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito.

Okresný súd Piešťany je teda v celom konaní nečinný. Výsledkom nečinnosti je do dnešného dňa nerozhodnutie vo veci samej. Od podania návrhu uplynulo viac ako 4 a pol roka a od pojednávania viac ako 2 a pol roka.

... U sťažovateľky napriek tomu, že je odporcom, prietahy spôsobené a spôsobované Okresným súdom Piešťany spôsobujú a znásobujú stav právnej neistoty, nechť k zákonom a rezignáciu brániť akokoľvek a kdekoľvek svoje práva, keďže pôvodná spoločnosť, resp. po nekonečnom postupovaní „pohládávky“ iná spoločnosť neustále atakuje odporcu zo vzťahu založeného v roku 2000...

... Neúmerná dĺžka konania pred súdom, ktorému obsahu sťažovateľka ani nerozumie, má dopad najmä na jeho psychickú stránku a absolútnu neistotu, nakoľko do dnešného dňa nemôže byť uzavretá kapitola v živote sťažovateľky, a to definitívne vyporiadanie sa so spoločnosťou, s ktorou „vstúpila do právneho vzťahu“. Povaha veci, konanie a prístup Okresného súdu Piešťany si od začiatku vyžadoval a vyžaduje mimoriadnu starostlivosť a pozornosť všeobecného súdu venovanú efektívnemu a rýchlemu postupu, tak aby bol naplnený účel konania a odstránený stav právnej neistoty. Ide o priemerného spotrebiteľa, ktorý skutočne nerozumie tomuto konaniu. Úmysel zneužiť slabšie postavenie spotrebiteľa tkvie v postupe nielen navrhovateľa „domôcť sa práva“ cez platobný rozkaz, dúfajúc jeho nenapadnutie odporom, ale najmä súdu, ktorý ho jednak nemal vydávať (porušenie spotrebiteľského práva) a po jeho vydaní mal a mohol túto vec už po podanom odpore po vznesení námietky premlčania rozhodnúť už v roku 2009. Napriek tomu porušovateľ nekoná a vytvára u sťažovateľky zbytočný pocit oprávnenosti nároku navrhovateľa, resp. x-tého navrhovateľa...

a)... Podľa sťažovateľky neexistuje žiadna skutočnosť svedčiaca o právnej zložitosti veci a taktiež o jej skutkovej zložitosti vyžadujúcu si vykonanie rozsiahlejšieho dokazovania (ďalšie listinné dôkazy, výsluchy svedkov, atď.). Ide o bežnú agendu prvostupňových súdov...

b)... Sťažovateľka žiadnym úkonom neprispela k prietahom alebo k spomaleniu postupu okresného súdu. Nepomohla ani žiadosť o riadne konanie a rozhodnutie zo dňa 18. 03. 2013 na základe, ktorej bolo podpredsedníčkou súdu dňa 10. 04. 2013 len oznámený

dátum pridelenia spisu novej sudkyni (28. 02. 2013) a rozhodovanie o zmene účastníka, čo nie je úkon súdu, ktorý by mal trvať od 28. 02. 2013 (pridelenie spisu novej sudkyni) do podania ústavnej sťažnosti, resp. od 18. 03. 2013 (žiadost' o konanie) do podania ústavnej sťažnosti, resp. od 10. 04. 2013 (upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti) do podania ústavnej sťažnosti... Podpredsedníčka nemá dohliadať až po právoplatnosti uznesenia o zmene účastníka, ale už od podania sťažnosti, nakoľko vydanie uznesenia je stále iluzórnym a nedošlo k nemu ani po dvoch mesiacoch od upovedomenia o spôsobe vybavenia sťažnosti (ani po troch mesiacoch od sťažnosti, resp. štyroch od pridelenia spisu novej sudkyni, nehovoriac o tom, že od posledného pojednávania uplynulo viac ako 2 a pol roka) a je dôvodný predpoklad s prihliadnutím na trvanie samotného konania, že v dohľadnej dobe k nemu ani nepríde, čo odôvodňuje požiadať Ústavný súd SR o vydanie autoritatívneho príkazu pre Okresný súd Piešťany, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov.

c)... Nečinnosť Okresného súdu Piešťany, ako aj súčasný stav (po 4 a pol rokoch od podania návrhu na začatie konania, v ktorom sa sťažovateľka má možnosť, resp. tohto času nemá možnosť sa brániť, čo vo veci nebolo ani jedno relevantné pojednávanie, ktoré by smerovalo k vyhláseniu rozsudku v merite veci a súd nevykonal ani jeden relevantný úkon, ktorý by viedol k odstráneniu právnej neistoty) nemožno podľa názoru sťažovateľky ničím ústavne ospravedlniť, ústavne tolerovať a ústavne udržať. Neodôvodnené prieťahy, ktorým sa konanie nezmyselne predĺžilo a predlžuje, viedli i k porušeniu základného práva na prerokovanie veci sťažovateľky bez zbytočných prieťahov. Celé konanie vedené pred Okresným súdom Piešťany je tvorené jedným súvislým prieťahom...»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„I. Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR bolo postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/8/2009 porušené.

II. Okresnému súdu Piešťany sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/8/2009 konal bez ďalších prieťahov.

III. E. B. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3.500 € (slovom: tritisícpäťsto Eur), ktorej ich je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia... E. B. v sume 275,94 €... advokátovi JUDr. D. K... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Po predbežnom prerokovaní ústavný súd prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľky uznesením č. k. II. ÚS 444/2014-22 z 30. júla 2014.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Ústavný súd zároveň vyzval predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľky a predsedníčka okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľky a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedníčka okresného súdu sa k sťažnosti vyjadrila v prípise sp. zn. Spr 696/2014 z 29. septembra 2014, v ktorom poukázala na doterajší priebeh napadnutého konania a následne uviedla:

„V období od podania návrhu 24. 11. 2008 do prevedenia veci do registra C z dôvodu podania odporu 14. 1. 2009 bolo vo veci konané.

V období od vyžiadania zmluvy o postúpení pohľadávky 28. 5. 2013 do predloženia spisu odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní voči trovám konania 6. 3. 2014 bolo

vo veci konané a prípadné dlhšie časové intervaly medzi úkonmi sú spôsobené množstvom vecí v senáte sudcu.

Vo vzťahu k nekonaniu vo veci od januára 2009 do mája 2013 si dovoľujem poukázať na skutočnosť že Okresný súd Piešťany bol nedostatočne personálne obsadený sudcami už od jeho znovuoobnovenia od 1. 1. 2008, kedy na súde pôsobilo len 7 sudcov, hoci súdy s porovnateľne veľkým územným obvodom mali priemerne 15 sudcov, čo viedlo k neprimeranej zaťaženosti sudcov množstvom pridelených vecí, pričom zo strany vedenia súdu nebolo možné túto situáciu žiadnym spôsobom ovplyvniť a Ministerstvo spravodlivosti SR oprávnené určovať voľné miesta sudcov situáciu riešilo len postupným navyšovaním miest sudcov, a to v priebehu 6 rokov na počet 13 sudcov, čo však nevedlo k zníženiu zaťaženosti súdu, nakoľko Okresný súd Piešťany mal mať od 1. 1. 2008 s ohľadom na veľkosť jeho obvodu minimálne 15 sudcov. Zo strany orgánov riadenia súdu bolo Ministerstvo spravodlivosti SR opakovane od roku 2008 žiadané o pridelenie dostatočného počtu miest sudcov, aby sudcovia v pridelených veciach mohli objektívne konať bez prietáhov. Počet sudcov na súde však bol zvyšovaný len postupne.

V období rokov 2009 až 2013 mali sudcovia civilného úseku priemerne 600 vecí v pojednávacej agende (C, Cb, P, Ps, Cpr) a k tomu priemerný mesačný nápad medzi 30 až 40 novými vecami. Z objemu pridelených spisov sudcom je zrejmé, že objektívne nebolo možné vo všetkých veciach konať plynulo a bez prietáhov i s ohľadom na potrebu niektorú agendu vybavovať prednostne. Zaťaženosť jedného sudcu civilného úseku bola v danom období viac ako dvakrát vyššia ako je celoslovensky priemer.

Postupné prerozdelenie danej veci medzi viacerých sudcov bolo z dôvodu zmeny obsadenia súdu sudcami, či preloženia sudcu na iný súd. Počas pridelenia veci sudkyňi JUDr. J. T. od 8. 11. 2011 do 28. 2. 2013 bola sudkyňa vybavujúca aj agendu P celkovo takmer 7 mesiacov práceneschopná, pričom počas práceneschopnosti presahujúcej 6 týždňov bola daná vec pridelená sudkyňi JUDr. R. M. spolu s ďalšími 72 vecami zo senátu JUDr. T., ktoré sudkyňa nestihla všetky znovu naštudovať a vykonať v nich úkony.

Okresný súd Piešťany mal 13 sudcov až od 13. 5. 2014 a v ich možnostiach vzhľadom na počet pridelených a napadajúcich nových vecí bolo začať znižovať stav nevybavených vecí až v čase keď počet sudcov bol aspoň 13. S dovedy nižším počtom

sudcov nebolo objektívne možné ani vybaviť toľko vecí ako bol nápad, pričom sudcovia prednostne vybavovali veci agendy P, Ps, a Cpr a najstaršie reštančné veci agendy C a Cb.

S ohľadom na skutočnosť, že sudcovia mali aj 700 vecí v pojednávacej agende, v ktorých treba konať a vytyčiť termín pojednávania, znamenalo, že ak by sudca vo všetkých veciach naraz vytyčil pojednávanie, mal by termíny vytyčené na viac ako 18 mesiacov dopredu, pričom v žiadnej z vecí by nemohol pojednávame odročiť na skorší termín ako za rok a pol, čo nie je reálne. V ideálnom prípade sudca skončí okolo 300 až 350 vecí v hlavnej agende za rok, čo znamená, že efektívne odpojednáva 300 až 350 konaní, ktoré je schopný skončiť, nakoľko veľa konaní treba pojednávať viac ako raz. Okrem toho sudcovia vybavujú aj agendu P, ktorú treba prednostne vybavovať. Tieto okolnosti neumožňujú sudcovi efektívne konať vo viac ako 700 spisov v hlavnej agende, čo má za následok objektívne prietahy v konaniach, ako aj dlhé obdobia medzi jednotlivými úkonmi.

Súčasne si dovoľujem poukázať na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu ČR, č. k. 16 Kss 9/2013-91 z 20. 03. 2014, kde disciplinárny senát uznal, že činnosť každého sudcu má svoje limity a po nikom nemožno požadovať, aby sa nie krátkodobo, ale trvale, pracovne prepínal, vystavoval sa nezvládnuteľným stresom a v prospech nadštandardného plnenia pracovných úloh dlhodobo úplne potláčal svoj súkromný život. Sudca preto nemôže byť uznaný disciplinárne zodpovedným za to, že je dlhodobo značne vyťažený a v dôsledku toho jednoducho nie je schopný robiť všetky potrebné úkony bezodkladne tak, ako by zodpovedalo potrebám každého jednotlivého konania a najmä záujmom účastníkov na čo možno najrýchlejšom rozhodnutí vo veci.“

Sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu v podaní zo 14. októbra 2014 podala stanovisko k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu. Vo svojom podaní uvádza, že predmetná vec nebola právne a ani skutkovo zložitá, keďže «... ide o bežnú agendu prvostupňových súdov). O to viac ak obsahom odporu je námietka premlčania, o ktorej mohla matematicky rozhodnúť ktorákoľvek zo 6 zákonných sudkýň, a to kedykoľvek (tak ako obširne a v podstate logicky matematicky zdôvodnila prípad vytyčovania pojednávani predsedníčka súdu, avšak súd nemá len prejednať, ale najmä rozhodnúť, aby bola

odstránená právna neistota, ktorou sťažovateľka takmer 6 rokov trpí; tohto času len vo vzťahu k trovám konania, avšak tieto sú imanentnou súčasťou každého konania).

Celé, v podstate stále trvajúce obdobie s poukazom na trovy konania, je tvorené netolerovateľným prieťahom, pričom boli vykonané len 3 relevantné úkony (vydanie platobného rozkazu, vyžiadanie si zmluvy o postúpení pohľadávky a rozsudok; zvyšok sú bežné administratívne úkony poznačené neustálou zmenou zákonných sudkýň, z ktorých ani jedna nekonala a mohla už len s poukazom na vznesenú námietku premlčania). Základné právo na konanie bez zbytočných prieťahov ako i právo na rozhodnutie v primeranej lehote, bolo takto porušené. Okresný súd Piešťany bol absolútne nečinný.

Taktiež nie je nemožné reagovať na poukázanie rozhodnutia NSS ČR zo dňa 20. 03. 2014, č. k. 16 Kss 9/2013-91. Veď sťažovateľka nepodala návrh na disciplinárne konanie voči žiadnemu sudcovi, ale domáha sa ústavnej ochrany porušovania jej základných práv, o to viac keď býva sama a jej samoživiteľkou. Ústavnú sťažnosť nepodala z plezíru, ale už zo strachu. Jeden chybný krok s x-tým právnym predchodcom aktuálneho navrhovateľa jej spôsobil 10 ročné „manželstvo“ a skutočne chce mať len definitívny pokoj, a na to potrebuje definitívne autoritatívne rozhodnutie všeobecných súdov, bez ohľadu na ktorej strane ako účastník stojí (rovnosť strán, resp. všetci sú si rovni v dôstojnostiach a právach), na ktoré čaká i teraz.»

V súvislosti s námietkou predsedníčky okresného súdu o nedostatočnej personálnej obsadenosti konajúceho súdu sťažovateľka poukazuje na to, ako ústavný súd hodnotí túto okolnosť vo svojej judikatúre.

II.

Z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 8/2009 ústavný súd zistil tento priebeh napadnutého konania:

Dňa 24. novembra 2008 bol okresnému súdu doručený návrh na začatie konania, ktorým sa pôvodný navrhovateľ Mgr. Ing. M. O., správca konkurznej podstaty úpadcu K., s. r. o. v konkurze, domáhal, aby okresný súd (platobným rozkazom) uložil sťažovateľke

povinnosť zaplatiť mu sumu 1 436 Sk s príslušenstvom z titulom zmluvnej pokuty. Predmetný návrh bol okresným súdom zaevidovaný pod sp. zn. 5 Ro 649/2008 a pridelený zákonnej sudkyňi JUDr. K. A.

Dňa 8. decembra 2008 okresný súd vydal platobný rozkaz č. k. 5 Ro 649/2008-11, proti ktorému podala sťažovateľka 30. decembra 2008 odpor. Dňa 4. januára 2009 bola predmetná vec prevedená z registra „Ro“ do registra „C“, v ktorom bola zaevidovaná pod sp. zn. 8 C 8/2009 a pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. A. K.

Opatrením sp. zn. Spr. R 9/2009 z 13. júla 2009 bola vec pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. N. K.

Dňa 14. júna 2010 okresný súd nariadil pojednávanie na 25. október 2010. Dňa 14. októbra 2010 bolo okresnému súdu e-mailom doručené podanie, ktorým obchodná spoločnosť S., k. s., B., ako nový správca konkurznej podstaty úpadcu K., s. r. o. v konkurze, navrhla, aby okresný súd pripustil jej vstup do konania na miesto pôvodného navrhovateľa, vyjadrila sa k veci a uviedla, že súhlasí, aby okresný súd na pojednávaní 25. októbra 2010 rozhodol v jej neprítomnosti.

Dňa 22. októbra 2010 okresný súd telefonicky oznámil právnym zástupcom účastníkov konania, že pojednávanie nariadené na 25. október 2010 pre dočasnú pracovnú neschopnosť zákonnej sudkyne bude odročené. Predmetné pojednávanie bolo následne 25. októbra 2010 odročené na neurčito.

Dňa 9. novembra 2011 bola vec pridelená náhodným výberom zákonnej sudkyňi JUDr. J. J.

Dňa 1. júna 2012 bola vec pridelená náhodným výberom zákonnej sudkyňi JUDr. R. M.

Dňa 12. júla 2012 právny zástupca obchodnej spoločnosti S., k. s., okresnému súdu oznámil, že pohľadávka, ktorá je predmetom návrhu, bola zmluvou o postúpení pohľadávky z 20. júna 2012 postúpená na tretiu osobu – nového veriteľa.

Dňa 4. septembra 2012 bola vec opäť pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. J. J. po ukončení práceneschopnosti.

Následne bola vec 28. februára 2013 náhodným výberom pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. I. Š.

Dňa 17. mája 2013 bola vec náhodným výberom pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. T. M.

Okresný súd 28. mája 2013 vyzval obchodnú spoločnosť S., k. s., vzhľadom na to, že s ňou na miesto pôvodného navrhovateľa koná zo zákona, bez vydania osobitného procesného rozhodnutia, na oznámenie, či na návrhu trvá, a tiež na predloženie zmluvy o postúpení pohľadávky.

Dňa 10. júla 2013 okresný súd opakovane vyzval obchodnú spoločnosť S., k. s., na splnenie povinností uložených vo výzve z 28. mája 2013.

Dňa 10. júla 2013 bolo okresnému súdu doručené podanie obchodnej spoločnosti T., s. r. o. (ďalej len „navrhovateľ“), v ktorom poukazuje na postúpenie pohľadávky, ktorá je predmetom návrhu, a navrhol, aby okresný súd rozhodol o jeho pripustení do konania na miesto S., k. s., správcu konkurznej podstaty úpadcu K., s. r. o. v konkurze.

Okresný súd uznesením č. k. 8 C 8/2009-84 zo 4. septembra 2013 pripustil vstup navrhovateľa do konania na miesto obchodnej spoločnosti S., k. s.

Následne okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 8 C 8/2009-89 z 25. novembra 2013 tak, že návrh zamietol a navrhovateľa zaviazal nahradiť sťažovateľke trovy konania.

Dňa 16. decembra 2013 predsedníčka okresného súdu na žiadosť zákonnej sudkyne z dôvodu čerpania dovolenky v období od 18. decembra 2013 do 2. januára 2014 rozhodla o predĺžení lehoty na vypracovanie rozsudku do 7. januára 2014.

Dňa 23. januára 2014 bolo okresnému súdu doručené odvolanie navrhovateľa proti rozsudku z 25. novembra 2013 v časti výroku o trovách konania.

Okresný súd 24. januára 2014 vyzval sťažovateľku, aby sa vyjadrila k odvolaniu navrhovateľa. Vyjadrenie sťažovateľky bolo okresnému súdu doručené 3. februára 2014.

Dňa 10. februára 2014 okresný súd svoj rozsudok z 25. novembra 2013 opatril doložkou o nadobudnutí právoplatnosti, podľa ktorej tento v časti výroku o zamietnutí žaloby nadobudol právoplatnosť 29. januára 2014.

Dňa 7. marca 2014 bol súdny spis doručený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 8/2009 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 Ro 649/2008).

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie

odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ktoré ústavný súd zohľadňuje pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania bolo rozhodovanie o návrhu pôvodného navrhovateľa na zaplatenie zmluvnej pokuty. Právnym základom tohto nároku mala byť kúpna zmluva uzavretá medzi obchodnou spoločnosťou D., a. s., a sťažovateľkou, na základe ktorej sa sťažovateľka mala zaviazat', že pri omeškaní so splnením svojho záväzku zaplatiť za tovar, zaplatí špecifikovanú zmluvnú pokutu. Predmetnú vec možno považovať za bežnú agendu rozhodovania všeobecných súdov, nevyznačuje sa právnou ani skutkovou zložitosťou.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd hodnotil správanie sťažovateľky ako účastníčky napadnutého konania. Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by bolo možné pripočítat' na ťarchu sťažovateľky, ktoré prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania.

3. Napokon ústavný súd posudzoval postup okresného súdu v doterajšom priebehu napadnutého konania. Návrh v napadnutom konaní bol doručený okresnému súdu 24. novembra 2008 s tým, že okresný súd konal v zásade plynulo do 4. januára 2009, kým vykonával úkony spojené s vydaním platobného rozkazu a následne úkony spojené

so zrušením platobného rozkazu v dôsledku podaného odporu. Procesná aktivita okresného súdu v tomto smere vyústila do preradenia predmetnej veci do registra C – 4. januára 2009.

Od januára 2009 do júna 2010 bol okresný súd nečinný. Dňa 14. júna 2010 nariadil pojednávanie na 25. október 2010 s tým, že toto pojednávanie bolo zrušené a odročené na neurčito.

Od októbra 2010 do mája 2013 bol okresný súd v napadnutom konaní opäť neodôvodnene nečinný. Dňa 28. mája 2013 zaslal správcovi konkurznej podstaty SKP, k. s., výzvu a 10. júla 2013 urgenciu z dôvodu, že tento účastník na výzvu nereagoval. Dňa 4. septembra 2013 okresný súd rozhodol o zmene účastníkov konania. Následne okresný súd rozhodol 25. novembra 2013 rozsudkom tak, že návrh zamietol s tým, že tento rozsudok nadobudol v časti právoplatnosť 29. januára 2014. Proti výroku o náhrade trov konania podal navrhovateľ odvolanie; v tejto časti napadnuté konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené, keďže krajský súd ako odvolací súd o odvolaní nerozhodol.

Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu sa vyznačuje v zásade súvislým dlhodobým obdobím nečinnosti, ktoré bolo prerušené ojedinelou procesnou aktivitou. Následne okresný súd meritórne rozhodol 25. novembra 2013, t. j. po šiestich rokoch od doručenia návrhu.

Opakované pridelovanie predmetnej veci zákonným sudcom na prerokovanie a rozhodnutie, nemožno považovať za relevantnú procesnú aktivitu okresného súdu. Uvedená procesná aktivita je dôsledkom iných, s konaním bezprostredne nesúvisiacich skutočností (napr. personálne zmeny na okresnom súde, práceneschopnosť zákonného sudcu a pod.), t. j. nemožno ju hodnotiť ako zámernú a priamu procesnú aktivitu okresného súdu smerujúcu k prerokovaniu a rozhodnutiu veci samej.

Pokiaľ ide o argumentáciu predsedníčky okresného súdu o nedostatočnom počte sudcov, túto námietku nemožno akceptovať vzhľadom na ustálenú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov

na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní. (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06). Rovnako tak uviedol, že hoci nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd uzavrel, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, aktuálne však o odvolaní navrhovateľa rozhoduje krajský súd, preto ústavný súd nevyhovel návrhu sťažovateľky, aby prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vychádzajúc z doterajšej dĺžky napadnutého konania, období, v ktorých bol okresný súd nečinný, priznal ústavný súd sťažovateľke, zohľadňujúc „čo je v hre“ (zaplatenie sumy 47,67 €), finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €, ktoré je podľa názoru ústavného súdu primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 3 výroku tohto nálezu).

Sťažovateľka tiež žiadala úhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom. Sťažovateľka si uplatnila úhradu trov konania v sume 417,98 €.

Podľa § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania zo svojho.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia sťažovateľky – spolu 417,98 € – zodpovedá sume vypočítanej ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania za tri úkony právnej služby (dva za rok 2013 a jeden za rok 2014) súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b), § 15 písm. a) a § 16 ods. 3 vyhlášky.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezou uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. novembra 2014